

Κατερίνη, 09.02.2025

«Για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Ελληνικής Γλώσσας»

Βαΐα Αγγέλη
Επόπτρια Ποιότητας Εκπαίδευσης Δ.Ε. Πιερίας
Σύμβουλος Εκπαίδευσης Φιλολόγων Πιερίας

Η 9η Φεβρουαρίου, ημέρα θανάτου του εθνικού ποιητή Διονυσίου Σολωμού, θεσμοθετήθηκε το 2017 με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εξωτερικών και Παιδείας της Ελλάδας ¹ ως Παγκόσμια Ημέρα της Ελληνικής Γλώσσας. Τα ελληνικά είναι η επίσημη γλώσσα της Ελλάδας και της Κύπρου, μία από τις 23 επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επίσημα αναγνωρισμένα ως μειονοτική γλώσσα στην Αλβανία, την Αρμενία, την Ιταλία, την Ουγγαρία, τη Ρουμανία, την Ουκρανία και την Τουρκία.

«Η γλώσσα μου, ο κόσμος μου». Ο Wittgenstein αναλύοντας τη σχέση Γλώσσας και Κόσμου, έλεγε ότι: *«Τα όρια της γλώσσας μου σημαίνουν τα όρια του κόσμου μου»*. Και πράγματι, στο πέρασμα των αιώνων υπήρξε καθοριστική η συμβολή της ελληνικής γλώσσας ως μέσου αποθησαύρισης και διάδοσης του ελληνικού πολιτισμού. Η ελληνική γλώσσα επιβιώνει ως τις μέρες μας, στη νεότερη εκδοχή της, ως μια από τις μακροβιότερες ζωντανές γλώσσες παγκοσμίως. Πολυάριθμα τα παραδείγματα των λαών που ενσωμάτωσαν στοιχεία της ελληνικής γλώσσας στις δικές τους γλώσσες και κουλτούρες. Μια σχετική αναζήτηση στο Διαδίκτυο και σε άλλες εγκυκλοπαιδικές πηγές θα συνεισέφερε πάμπολλες μαρτυρίες πνευματικών ανθρώπων από όλον τον κόσμο και όλες τις εποχές ως προς την διαχρονική αναγνώριση της αξίας της Ελληνικής γλώσσας στην παγκόσμια πολιτισμική κληρονομιά. Ενδεικτικά και χάριν του εορτασμού, αναφέρουμε:

- *«Εάν οι θεοί μιλούν, τότε σίγουρα χρησιμοποιούν τη γλώσσα των Ελλήνων»*. Μάρκος Τύλλιος Κικέρων (106π.Χ.-43π.Χ., Ρωμαίος πολιτικός, ρήτορας και φιλόσοφος).
- *«Η Ελληνική έχει ομοιογένεια σαν την Γερμανική, είναι όμως πιο πλούσια από αυτήν. Έχει την σαφήνεια της Γαλλικής, έχει όμως μεγαλύτερη ακριβολογία. Είναι πιο ευλύγιστη από την Ιταλική και πολύ πιο αρμονική από την Ισπανική. Έχει δηλαδή ότι χρειάζεται για να θεωρηθεί η ωραιότερη γλώσσα της*

¹ Κοινή Υπουργική Απόφαση ΑΣ 17889/2017 - ΦΕΚ 1384/Β/24-4-2017.

Ευρώπης». –Κλοντ Φοριέλ (1772–1844, Γάλλος ακαδημαϊκός, ιστορικός και κριτικός).

- «Όλοι πρέπει να μάθουν να μιλάνε τα ελληνικά, γιατί μόνο μέσω των ελληνικών θα μπορέσει ο καθένας να κατανοήσει τη γλώσσα του». – Ζακλίν ντε Ρομιγί (1913 2010, Γαλλίδα κλασική φιλόλογος και ελληνίστρια).

Προδήλως, η 9η Φεβρουαρίου ως Παγκόσμια Ημέρα της Ελληνικής Γλώσσας, υπαγορεύει διπλή αναφορά: στην ιστορική διαχρονία μιας γλώσσας και, ταυτόχρονα, στη συγχρονία της σημερινής ελληνικής. Γιορτάζουμε, λοιπόν, την ελληνική του ελληνισμού ως απαραίτητη πολιτισμική παρακαταθήκη από τα ομηρικά έπη, την Πολιτεία, το δράμα, το δημοκρατικό ιδεώδες, την ιστοριογραφία, τα έργα των αρχαίων φιλοσόφων και τον λόγο των Ευαγγελίων έως τη νεότερη και σύγχρονη λογοτεχνία, τη φιλοσοφία και την επιστήμη και την συνακόλουθη ορολογία που καθόρισε το ήθος της ευρύτερης Δύσης. Αλλά γιορτάζουμε και τη ζώσα ελληνική γλώσσα που αρθρώνει με δυναμισμό και πληρότητα τη σύγχρονη Ελλάδα².

Γι' αυτή τη διπλή αναφορά της σημερινής γιορτής, ας θυμηθούμε τους δύο κορυφαίους Έλληνες ποιητές, βραβευμένους με Νόμπελ, Γιώργο Σεφέρη και Οδυσσέα Ελύτη, οι οποίοι έκριναν αναγκαίο στην ομιλία τους κατά την τελετή απονομής του βραβείου να μιλήσουν αναφερόμενοι και οι δύο στην ελληνική γλώσσα:

«...Αλήθεια, ή Σουηδική Ακαδημία, έκρινε πώς ή προσπάθειά μου σέ μία γλώσσα περιιάλητη επί αιώνες, αλλά στήν παροῦσα μορφή της περιορισμένη, άξιζε αυτή την ύψηλή διάκριση. Θέλησε νά τιμήσει τή γλώσσα μου, και νά – έκφράζω τώρα τις εύχαριστίες μου σέ ξένη γλώσσα. Άνήκω σέ μία χώρα μικρή. Ένα πέτρινο άκρωτήριο στή Μεσόγειο, πού δέν έχει άλλο άγαθό παρά τόν άγώνα τοῦ λαοῦ, τή θάλασσα, και τὸ φῶς τοῦ ἡλιου. Εἶναι μικρός ὁ τόπος μας, αλλά ή παράδοσή του εἶναι τεράστια και τὸ πράγμα πού τή χαρακτηρίζει εἶναι ὅτι μας παραδόθηκε χωρίς διακοπή. Η ελληνική γλώσσα δέν ἔπαψε ποτέ της νά μιλιέται. Δέχτηκε τις άλλοιώσεις πού δέχεται καθετί ζωντανό, αλλά δέν παρουσιάζει κανένα χάσμα.»(Γεώργιος Σεφέρης, Στοκχόλμη, 1963).

Ο Οδυσσέας Ελύτης, το 1979, θα πει μεταξύ άλλων: «. ..Μου εδόθηκε, αγαπητοί φίλοι, να γράφω σε μια γλώσσα που μιλιέται μόνον από μερικά εκατομμύρια ανθρώπων. Παρ' όλ' αυτά, μια γλώσσα που μιλιέται επί δυόμισι χιλιάδες χρόνια

² 09-02-22 ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ <https://www.minedu.gov.gr/news/51353-09-02-22-deltio-typou-tou-kentrou-ellinikis-glossas-gia-tin-pagkosmia-imer-a-ellinikis-glossas>

χωρίς διακοπή και μ' ελάχιστες διαφορές. Η παράλογη αυτή, φαινομενικά, διάσταση, αντιστοιχεί και στην υλικο-πνευματική οντότητα της χώρας μου. Που είναι μικρή σε έκταση χώρου και απέραντη σε έκταση χρόνου. Και το αναφέρω όχι διόλου για να υπερηφανευθώ αλλά για να δείξω τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένας ποιητής όταν χρησιμοποιεί για τα πιο αγαπημένα πράγματα τις ίδιες λέξεις που χρησιμοποιούσαν μια Σαπφώ ή ένας Πίνδαρος π.χ. —χωρίς ωστόσο να έχει το αντίκρουσμα που είχαν εκείνοι επάνω στην έκταση της πολιτισμένης τότε ανθρωπότητας. Εάν η γλώσσα αποτελούσε απλώς ένα μέσον επικοινωνίας, πρόβλημα δεν θα υπήρχε. Συμβαίνει όμως ν' αποτελεί και εργαλείο μαγείας και φορέα ηθικών αξιών».

Να γιατί η γλώσσα μας, μακραίωνη και πολύφερνη, απαιτεί σεβασμό. Τι σημαίνει, όμως, σεβασμός στη γλώσσα;

Σύμφωνα με τον καθηγητή της Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ Δ. Καραδήμα, σεβασμός στη γλώσσα μας σημαίνει να «.....κατανοούμε και εκτιμάμε την ιστορία της (οι λέξεις της κουβαλούν τη μνήμη και την ταυτότητα του λαού μας), αγωνιζόμαστε για τη σωστή της χρήση και δεν αδιαφορούμε, αποφεύγουμε την καταχρηστική χρήση ξένων λέξεων, όταν υπάρχουν αντίστοιχες ελληνικές, υποστηρίζουμε τη χρήση της στην επιστήμη, στην τεχνολογία, στο διεθνές στερέωμα και, γενικότερα, την προωθούμε και την καλλιεργούμε σε όλα τα επίπεδα....»³.

Χρέος μας, λοιπόν, δεν είναι να κομπάζουμε για τη γλωσσική μας κληρονομιά με ανιστόρητες αυταρέσκειες, αλλά να την τιμήσουμε τόσο με την οργανωμένη εκπαιδευτική μας έγνοια όσο και καθένας και καθεμιά ξεχωριστά ως υπεύθυνοι κληρονόμοι και επαρκείς χρήστες.

³ Δημήτρης Καραδήμας <https://www.esos.gr/arthra/91959/tin-glossa-mas-edosan-elliniki>